

περὶ τῆς Ἱστορίας καὶ τῶν μνημείων τῆς Νικοπόλεως, καθ' ἣν παρέστησαν ὅτι ἐπίσημον καὶ διακεκριμένον περιλαμβάνει ἡ μικρὰ αὕτη ἡπειρωτικὴ πόλις. Αἱ εἰσπράξεις τῆς διαλέξεως ταύτης ¹⁾ διετέθησαν ὑπὲρ τῆς ἀνδρύσεως ἀναμνηστικοῦ Μνημείου ἐν Νικοπόλει διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Πρεβέζης, διότι ὥς γνωστὸν ἡ μάχη, ἣτις ἐδώρησε τὴν ἐλευθερίαν εἰς αὐτήν, ἐδόθη ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἱστορικωτάτης πόλεως τοῦ Αὐγούστου, ἥς τὸ ὄνομα εἶνε τοσοῦτον αἶσιος οἰωνὸς διὰ τὴν Νίκην. Τὴν πρωτοβουλίαν τῆς ἀνδρύσεως τοῦ Μνημείου τούτου εἶχον ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, πλειστάκις δ' ἐνήργησα πρὸς πραγματοποιήσιν της, δυστυχῶς δ' ὅμως αἱ ἀντίξοοι περιστάσεις δὲν ἐβοήθησαν ταύτην. Ἡδὴ ἐλπίζω ὅτι θὰ πραγματοποιηθῇ, τοῦτο δὲ θὰ συντελέσῃ, ὥστε ὁ περὶ τὸ Μνημεῖον χώρος νὰ εὐπρεπισθῇ καὶ δενδροφυτευθῇ, οὕτω δ' οἱ ἐπισκεπτόμενοι τὰ σελτὰ τῆς Νικοπόλεως ἐρείπια νὰ εὐρίσκωσι καὶ μικράν τινα σκιὰν ἐν τῇ ἀδένδρῳ ἐκείνῃ νεκρᾷ πόλει ²⁾.

ΛΛΕΞ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΥΣ.

12. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΣΙΦΝΩ, ΕΡΕΥΝΗΣ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΗΣ ΤΩΝ ΠΥΡΓΩΝ
ΚΑΙ ΙΔΙΑΙ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΗΤΑ

Κατὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας μετέβην εἰς Σίφνον περὶ τὰς ἀρχὰς Ἰουλίου καὶ παρέμεινα μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ μηνὸς Αὐγούστου ἀσχοληθεὶς εἰς ἔρευναν καὶ μελέτην ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτάτων πύργων αὐτῆς, ἰδιαιτέρως δὲ εἰς τὰ κατὰ τὴν Ἀκρόπολιν τοῦ Ἀγ. Νικήτα. Πόρισμα τῆς ἐργασίας ταύτης ὑπῆρξε τὸ ἑξῆς.

Εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν πύργων, οὓς ἠρεύνησα ἄλλοτε, προσέθηκα ἤδη καὶ ἄλλους. Εὗρον ἐν ἐρειπίοις μικρὸν τοιοῦτον πέραν τῆς Ἀκροπόλεως τοῦ Ἀγ. Νικήτα, περὶ ἧς κατωτέρω. Ὅμοιον εἰς θέσιν Καμπαναριὸ κατὰ τὴν Χερρόνησον καὶ οὐχὶ τὸ Καμπαναριὸ ἀντικρὺ τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων ἐπὶ

¹⁾ Ἐκ τῆς διαλέξεως ταύτης εἰσπράχθησαν περὶ τὰς τρισχιλίους δρ.

²⁾ Τελευτῶν ὀφείλω νὰ εὐχαριστήσω πάσας τὰς Διοικητ. καὶ στρατιωτικὰς ἀρχάς, αἵτινες μεγάλως ὑπεβοήθησαν τὸ ἔργον μου. Ἰδιαιτέρως δὲ πρέπει νὰ ἐκφράσω τὰς θερμότητας μου εὐχαριστίας πρὸς τὸν Δήμαρχον Πρεβέζης Κον. Ἰ. Ρέντζαν, ὅστις παντοιοτρόπως με συνέδραμεν ἐν μέσῳ ἀπείρων δυσχερειῶν, ἃς συνήντησα ἐφέτος ἐν Νικοπόλει. Ὁ κ. Ρέντζας ἀντελήφθη ὡς οὐδεὶς ἄλλος τὴν μεγάλην σημασίαν, ἣν ἔχει ἡ Νικόπολις διὰ τὴν ὅλην Ἑπείρον, ἰδιαιτάτα δὲ διὰ τὴν Πρεβέζαν. Δεκάκις τοῦλάχιστον ἦλθεν εἰς Νικόπολιν, ἀφήσας πᾶσαν ἄλλην ἐργασίαν του. Ἦνα ἐπὶ τόπου συζητήσωμεν καὶ λύσωμεν τὸ μέγα πρόβλημα τῆς διαφυλάξεως καὶ συντηρήσεως τῶν ἐν Νικοπόλει ἀρχαιοτήτων.

τούτου ὁμως ἦσαν μικρὰ νεώτερα κτίσματα (εἶκ. 1). Τρίτον εἰς θέσιν Πα-
ρασκευῆς πετάλι κατὰ τοῦ Πέτση, τέταρτον εἰς θέσιν Ῥαχαμὸν τοῦ Φάρου
πρὸς Ν. τῆς νήσου. Μετὰ τοῦτο ἠσχολήθην ἐρευνήσας ἓνα τῶν πληρέστε-
ρον σφωζομένων Πύργων, τὸν τοῦ ἁγ. Δημητρίου τῶν Ἑξαμπέλων. Οὗτος
σφύζεται παρὰ τὴν ἄνω κόμην εἰς ὕψος 4,55 πρὸς Β. μετὰ διαμέτρου 10,30
ἐκ πρασίνου σχιστολίθου μετὰ ἀψιδωτῆς θύρας πρὸς Δ. πολὺ χαμηλῆς.
Ἐξωθεν διατηρεῖται εἰς ἀρίστην θέσιν, ἔσωθεν ὁμως πολλάκις μετετράπη,

1. Σίφνος· εἴσοδος πύργου Καμπαναριουῦ.

κατεστράφησαν δὲ τὰ διαμερίσματα αὐτοῦ, τῆς δὲ κλίμακος οὐδὲ ἵχνος ἐφάνη.
Τεμάχια ἀγγείων ἀνευρέθησαν καὶ ἐν τούτῳ, ὅμοια τοῖς τῶν ἄλλων πύργων.
Καὶ εἰς τὸν παρὰ τὸν Ἀμπουρδέχτην πύργον κατὰ τὰ Β. τῆς νήσου τὰ
αὐτὰ παρατηρήθησαν, ἔξωθεν δ' αὐτοῦ καὶ πλήρης ἀρχαῖος συνοικισμός.

Τὸ κύριον ὁμως ἔργον, εἰς ὃ ἐτράπην κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, ἦτο ἡ με-
λέτη τῆς ἀκροπόλεως τοῦ Ἁγίου Νικήτα. Ἡ θέσις καλεῖται οὕτως ἀπὸ
ναΐσκου τοῦ ἁγίου Νικήτα, κεῖται δὲ πρὸς τὸ ΒΑ τῆς νήσου ἐπὶ πετρώ-
δους ὄρεινῆς προεσχῆς ἄνωθεν τῆς χώνης, ἔχουσα ὠραίαν θέαν καὶ πρὸς
τὴν θάλασσαν τοῦ Αἰγαίου. Ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως, ἥτις ἐπείκειται τῆς θέ-

σέως ταύτης, ἐκτισμένης κατὰ μικτὸν ἐνιαχοῦ τρόπον, ἠρεύνησα τό τε ὅλον καὶ τὰ διαμερίσματα αὐτῆς, ἐξ ἧς ἐρεῦνης ἐφάνη τὸ σχῆμα τοῦ ὅλου τετραγωνικὸν ἐπίμηκες, διασφζόμενον κατὰ τὴν πρὸς Β. καὶ Ν. πλευρὰν πληρέστερον, κατεστραμμένον δ' ἐπὶ μέρους κατὰ τὴν Α. καὶ ἐντελῶς κατὰ τὴν Δ. Ἡ βορεία πλευρὰ περιλαμβάνει τρία διαμερίσματα ἐν εἵδει οἰκημάτων, τοσαῦτα δὲ καὶ ἡ πρὸς Ν. Τὸ τεῖχος ἐξ ὀγκωδῶν λίθων ἀνεξεργάστων εἰς τὴν ἔξωθεν ὄψιν σφίζεται εἰς ὕψος 2-3 μέτρων ἐνιαχοῦ. Ἐσωθεν

2. Σίφνος· ἀκρόπολις Ἀγ. Νικήτα.

εἶναι ἐκτισμένον διὰ λίθων μικροτέρων ἐξεργασμένων. Καὶ κατὰ τὴν πρὸς Α. καὶ κατὰ τὴν Δ. ὄψιν θὰ ὑπῆρχον διαμερίσματα, νῦν κατεστραμμένα. Κατὰ τὸ δυτικὸν ἄκρον τῆς νοτίας πλευρᾶς ὑπάρχει τετραγωνικὸν ἀνοιγμα μέγα μετὰ διπλοῦ τοίχου ἔσωθεν, ἔχει δὲ κάθοδον κλιμακωτὴν. Ἴσως ἐχρησίμευεν ὡς δεξαμενὴ. Μεταξὺ τῶν πέριξ οἰκημάτων ἐκτείνεται παμμεγίστη αὐλὴ ἐπὶ τοῦ βραχέως ἐδάφους. Περὶ τὸ μέσον ταύτης, ἢ μᾶλλον πρὸς τὸ πρὸς Α. καὶ ἐγγὺς τοῦ ναΐσκου τοῦ νεωτέρου ἀνεῦρον βάσιν ἀρχαίου μεγάλου βωμοῦ κατεστραμμένην τὸ πλεῖστον, ἧς προφανὲς τὸ σχῆμα. Τὰ λείψανα αὐτοῦ ἔχουσι μῆκος καὶ πλάτος 3,30, εἶναι δὲ ἐκτισμένα ἐπὶ κεκλιμένου καὶ ἐντεταμημένου ἐπίτηδες κάτω τοῦ βράχου, ἐφ' οὗ θεμελιούται.

Ἐν τοῖς διαφόροις διαμερίσμασι τοῦ τείχους ἀνευρέθησαν τεμάχια ἀρχαίων ἀγγείων διαφόρων χρόνων, ὅμοια πρὸς τὰ ἐν τοῖς ἄλλοις πύργοις, κατατεθέντα εἰς τὴν ἐντοπίαν μικρὰν συλλογὴν μετὰ τῶν λοιπῶν.

Κύριον πόρισμα τῆς τοῦ ἔτους τοῦτου μελέτης παρουσιάσθη ὅτι οἱ ἐπὶ τῆς νήσου Σίφνου πύργοι ἐσχετίζοντο κατὰ τμήματα πρὸς τὰς τρεῖς Ἀκροπόλεις τὰς ἐπὶ τῆς νήσου. Μέρος δηλ. τούτων ἀνεφέρετο πρὸς τὴν Ἀκρόπολιν τοῦ Κάστρου ἀναλόγως τῆς θέσεως αὐτῶν, μέρος εἰς τὴν Ἀκρόπολιν τοῦ Ἀγίου Ἀνδρέου καὶ μέρος εἰς τὴν τοῦ ἁγίου Νικήτα. Αἱ τρεῖς

3. Σίφνος· ἀκρόπολις Ἀγίου Νικήτα.

δὲ πάλιν ἀκροπόλεις, συγκεντροῦσαι τὰς εἰδήσεις ἐκάστη τοῦ διαμερίσματος αὐτῆς μετέδιδον πρὸς τὴν εἰς τὸ ἀνώτατον σημεῖον τῆς νήσου Ἀκρόπολιν, ὥς τὴν κεντρικὴν, ἔνθα νῦν ἡ μονὴ τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ. Ἐκεῖ εὗρον τὰς βάσεις παναρχαίου, ἀλλὰ καὶ παμμεγίστου οἰκοδομήματος, προφανῶς μεγάλης ἀκροπόλεως, δι' ἧς ἐγένετο ἡ μακρόθεν ἐπικοινωνία πρὸς τὰς πέριξ νήσους.

Οὕτω καταφαίνεται ἤδη σαφῶς τὸ μέγα πλέγμα τῶν πύργων τῆς νήσου, δικαιολογεῖται δὲ καὶ ἡ πληθὺς αὐτῶν ἐπ' αὐτῆς καὶ ὁ σκοπὸς ὥς καὶ ὁ σκοπὸς τῶν τεσσάρων ἀκροπόλεων, καὶ ἡ χρησιμότης αὐτῶν.

ΙΑΚ. Χ. ΔΡΑΓΑΤΣΗΣ